

πογόνους αὐτοῦ, καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτοῦ, — τὴν Γῆν — μετὰ πάντων τῶν ἐπ' αὐτῆς τίτλων, ὡς μονάρχου αὐτῆς, καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ». Ὁ Πατὴρ εὐηρεστήθη νὰ τιμήσῃ τὸν «Μονογενῆ» καὶ διὰ τοῦτο ἐσχεδίασε τοῦτο τοιοῦτοτρόπως, καὶ ἀνεπαύθη, ἢ κατέπαυσεν ἀπὸ τὰ δημιουργικὰ αὐτοῦ ἔργα, ἵνα ὁ Υἱὸς δυνηθῇ καὶ τιμήσῃ αὐτὸν οὕτως, αὐτὸς δὲ τιμηθῇ ὑπ' αὐτοῦ.

Ὁ Θεὸς ἀνεπαύθη, ὅχι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν νὰ ἀναλάβῃ ἐκ τῆς κοπώσεως ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς καταπαύσεως τοῦ δημιουργεῖν. Παρέστη μάρτυς τῆς καταστροφῆς καὶ πτώσεως τοῦ εὐγενεστάτου ἐπιγείου κτίσματός του διὰ τῆς ἁμαρτίας, ἐν τούτοις δὲν ἐξήσκησε τὴν δύναμίν του, ὅπως σταματήσῃ τὴν πορείαν τῆς θανατικῆς ἀποφάσεως, ἀλλ' οὔτε καὶ προέβη εἰς τὴν ἑναρξιν τῶν διαβημάτων τῆς ἀποκαταστάσεως. Πραγματικῶς δέ, διὰ τοῦ νόμου τὸν ὁποῖον ἐπέβαλλεν, ἀπέκλεισεν πᾶσαν εὐκαιρίαν διὰ τὴν ἐξάσκησιν ἐλέους, καὶ φιλανθρωπίας πρὸς τὸν Ἀδάμ καὶ τὸ γένος αὐτοῦ ἐκτὸς διὰ τοῦ Λυτρωτοῦ. Τῆς ποινῆς οὔσης θάνατος, καὶ ταύτης ἄνευ ὁρίων — αἰώνιος θάνατος, «αἰώνιος καταστροφή» — καὶ ὄντος ἀδυνάτου διὰ τὸν Θεόν, ὅπως ψευσθῇ, ἀδυνάτου διὰ τὸν ὑπέρτατον Κριτὴν τοῦ σύμπαντος νὰ ἀνατρέψῃ τὴν δικαίαν αὐτοῦ καταδικαστικὴν ἀπόφασιν, καθίστατο οὕτως ἀδύνατον διὰ τὸν Δημιουργόν, ὅπως γίνῃ ὁ ἄμεσος ἀποκαταστάτης τοῦ γένους, ἢ ὑπότινα ἔννοιαν ἢ βαθμόν, νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ δημιουργικὸν αὐτοῦ ἔργον, παρὰ τῷ καταδεδικασμένῳ ἀνθρώπῳ, ἢ τῇ ἰδιοκτησίᾳ αὐτοῦ, τῇ Γῇ.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἰεχωβά Θεὸς ἐξεδήλωσε τὴν ἑαυτοῦ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ μέγα σχέδιον τῶν αἰώνων, καὶ εἰς τὸν Μονογενῆ αὐτοῦ Υἱόν, εἰς ὃν ἀνέθεσεν πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἡ πρὸς τὸν Υἱὸν ἐμπιστοσύνη αὕτη τοῦ Πατρός, ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν Ἀποστόλον, ὅπως ἐξεικονίσῃ τὸ πῶς ἡ πίστις ἡμῶν δέον νὰ κατανοήσῃ τὸν Κεχρισμένον, ὥστε καὶ ἡμεῖς νὰ δυνάμεθα ἐπίσης νὰ ἐμπιστευώμεθα πᾶν συμφέρον, καὶ πᾶσαν φροντίδα εἰς αὐτόν, ὅσον ἀφορᾷ ἡμᾶς αὐτούς, καὶ τοὺς ἀγαπητοὺς ἡμῶν φίλους καὶ τὸν κόσμον τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει. Ἡ διακήρυξις τοῦ Ἀποστόλου εἶναι ἡ ἐξῆς: — «Εἰσερχόμεθα εἰς τὴν κατάπαυσιν ἡμεῖς οἱ πιστεύσαντες..... Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός». Οἱ πιστεύοντες, καθὼς ὁ Θεός, ἔχουσιν τελείαν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ἱκανότητα τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν προθυμίαν αὐτοῦ, ὅπως διεξαγάγῃ πάντα τὰ μεγάλα σχέδια τοῦ Ἰεχωβά ἀναφορικῶς πρὸς τὸ γένος ἡμῶν, καὶ συνεπῶς ἀναπαύονται, ὅχι ἀπὸ φυσικὴν κόπωσιν, ἀλλὰ ἀπὸ φροντίδα ἀπὸ ἀγωνίαν, ἀπὸ πᾶσαν ἐπιθυμίαν, ὅπως ἀποσπάσωσι τὸ σχέδιον ἀπὸ τὴν φροντίδα τοῦ Χριστοῦ, ἢ νὰ προσπαθήσωσι νὰ ὑποβοηθήσωσι τὸ ἀποτέλεσμα δι' οἰουδήποτε ἄλλου μέσου.

Ἐὰν ἡ ἀνάπαυσις τοῦ Δημιουργοῦ ἡμῶν, ἡ ἡ ἀπομάκρυνσις αὐτοῦ, καὶ ἀποχή, ὅπως προστρέξῃ πρὸς σωτηρίαν τῶν πεπτωκότων αὐτοῦ κτισμάτων, ἐνέχει ὑπὸ τινα βαθμὸν τὴν ὄψιν τῆς ἀδιαφορίας ἢ ἀμελείας, δὲν συμβαίνει ὅμως καὶ πραγματικῶς οὕτως, ἀλλὰ ἀπλῶς τοῦτο σημαίνει τὴν ἐξάσκησιν τῶν καλλιτέρων καὶ σοφωτέρων μεθόδων διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, — διὰ Μεσίτου. Ἐὰν δέ τις ὑποβάλλῃ τὴν ιδέαν ὅτι ἡ ἀποκατάστασις ἔδει νὰ ἐλάμβανε χώραν ἐνωρίτερον, ἀποκρινόμεθα, ὅτι, ἡ περίοδος τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, 6,000 ἔτη, δὲν ἦτο λίαν μακρά, διὰ τὴν γέννησιν ἱκανοῦ γένους κατὰ τὸν ἀριθμὸν, ὅπως «πληρώσῃ τὴν Γῆν», ὅχι τόσον μακρά, διὰ νὰ δοθῇ εἰς πάντα μάθημα τῆς «ὑπερμέτρως ἁμαρτωλότητος τῆς ἁμαρτίας» καὶ τῶν αὐστηρῶν ὁψωνίων, τὰ ὁποῖα πληρώνει, ὅχι τόσον μακρά, ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ δοκιμάσωσιν τὰς ἰδίας ἐαυτῶν ἐπινοήσεις, διὰ τὴν ἀνύψωσιν των, καὶ νὰ ἴδωσι τὴν ματαιότητά των. Ἡ ἔλευσις τοῦ Κυρίου ἡμῶν κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ παρουσίαν, ὅπως λ υ τ ρ ὡ σ η (ἐξαγοράσῃ) τὸν κόσμον οὕτως ὥστε οὗτος νὰ δύναται νὰ ἔχῃ νόμιμον καὶ κατάλληλον δικαίωμα, ὅπως ἐπανεέλθῃ, καὶ εὐλογήσῃ, ἀνυψώσῃ καὶ ἀποκαταστήσῃ, πάντας ὅσοι θὰ δεχθῶσι τὴν χάριν του, καίτοι εἶχον παρέλθῃ πλέον τῶν 4000 ἐτῶν, ἀφοῦ, ἡ καταστροφὴ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου εἶχεν εἰσέλθῃ, διακηρύττεται ἐν τούτοις ἐν ταῖς Γραφαῖς, ὡς λαβοῦσα χώραν εἰς τὸν παρὰ Θεοῦ ὠρισμένον καιρὸν· «Ἐν τῷ ὠρισμένῳ καιρῷ, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ». Τῇ ἀληθείᾳ, παρατηροῦμεν, ὅτι οὐδέ τότε θὰ ἦτο ὁ ὠρισμένος καιρὸς, ἐὰν ἡ Θεία βουλή δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ προσκαλέσῃ, συναθροίσῃ, καὶ στυλδῶσῃ καὶ ἐτοιμάσῃ τὴν ἐκλεκτὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως συμμετάσχῃ μετὰ τοῦ Λυτρωτοῦ εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς Χιλιετηρίδος διὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ κόσμου, τοῦ Θεοῦ προϊδόντος, ὅτι θὰ ἀπηρτεῖτο ὁλόκληρος ὁ Εὐαγγελικὸς οὗτος αἰὼν διὰ τὴν ἐκλογὴν ταύτην, καὶ ἀποστείλαντος τὸν Υἱὸν αὐτοῦ διὰ τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον, πρὸ ἀρκετοῦ χρόνου προηγουμένως, ὅπως ἐκπληρώσῃ αὐτό.

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΚΑΤΑΠΑΥΣΕΩΣ, Ἡ ΑΝΑΠΑΥΣΕΩΣ, ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΟΥ ΔΡΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΓΗΝ.

Πόσον χρονικὸν διάστημα εἶναι, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ Ἰεχωβά κατέπαυσεν ἡ ἀνεπαύθη ἀπὸ τὸ δημιουργικὸν αὐτοῦ ἔργον; Ἀποκρινόμεθα, ὅτι διέρρευσεν ἤδη διάστημα, ὀλίγον περισσότερον τῶν ἑξ χιλιάδων ἐτῶν. Ἐπὶ πόσον χρόνον ἡ κατάπαυσις του, ἡ ἡ ἀνάπαυσις του θέλει διαρκέσῃ; Ἀπαντῶμεν, ὅτι αὕτη θὰ ἐξακολουθήσῃ καθ' ὅλην τὴν Χιλιετηρίδα — τὰ χίλια ἔτη τῆς Βασιλείας τοῦ

μεγάλου Μεσίτου, ὅστις θὰ κατεργασθῇ «τὴν ἀποκατάστασιν πάντων, ὅσα ἐλάλησεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν». (Πράξ. γ' 21). Ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ Ἰεχωβά εἰς τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα τοῦ σχεδίου του, τὸ ὁποῖον ἤγαγεν αὐτόν εἰς τὸ νὰ ἀναθέσῃ τοῦτο εἰς τὴν φροντίδα τοῦ Ἰησοῦ, θέλει ἀποδειχθῇ ἐν πλήρει δικαίῳ; τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶναι ἱκανοποιητικόν; Ὁ Ἰεχωβά Θεός, ὅστις γνωρίζει τὸ τέλος ἐκ τῆς ἀρχῆς, μᾶς διαβεβαίωι ὅτι θέλει εἰσθαι τοιοῦτον, καὶ ὅτι ὁ Υἱὸς, ἐπὶ δαπάνη τοῦ ὁποίου ἤδη ἐκτυλίσσεται «θέλει ἴδῃ τοὺς καρποὺς τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ θέλει χορτασθῇ». (Ἡσαϊ. νγ' 11). Naί, πάντες οἱ πιστοί, οἵτινες ἀναπαύονται διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸ ἔργον τοῦ Λυτρωτοῦ των — παρελθόν καὶ μέλλον — δύνανται νὰ ἔχωσι πλήρη βεβαιότητα πίστεως, ὅτι «Ὁφθαλμοὶ οὐκ εἶδεν, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν, οὐδὲ ἀνέβη ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ὅσα ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν», εἰδικῶς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, καθὼς ἐπίσης πλήρη βεβαιότητα πίστεως εἰς τὰ πλάτη, καὶ μήκη, καὶ βάθη, καὶ ὕψη τῆς ἀγάπης καὶ ἐλέους, καὶ εὐλογιῶν τῆς ἀποκαταστάσεως, διὰ πάντας τοὺς μὴ ἐκλεγέντας ἐκ τοῦ κόσμου, οἵτινες κατὰ τὴν Χιλιετῇ αὐτῶν ἡμέραν τῆς χάριτος, ἐκ καρδίας θέλουσι δεχθῇ τὴν θαυμασίαν Θεῖαν προμήθειαν, συμφώνως πρὸς τοὺς Θεοὺς ὄρους.

Ἐξ χιλιάδας παρελθόντα ἔτη, καὶ χίλια μέλλοντα, ἑπτὰ χιλιάδας ἔτη, τῆς «ἀναπαύσεως» τοῦ Ἰεχωβά, μᾶς μεταφέρουσιν εἰς τὸν χρόνον ὅποτε ἡ Χιλιετῆς Βασιλεία τοῦ Υἱοῦ θέλει παύσῃ, ὡς ἐκτελέσασα τὸν προορισμὸν της — τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προθύμων καὶ ὑπηκόων ἐκ τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὴν Θεῖαν εἰκόνα, καὶ τὴν καθυπόταξιν τῆς γῆς ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἰδιοκτησίας αὐτοῦ, ὡς βασιλείας του. Τότε ὁ Μεσιτικὸς Θρόνος καὶ Βασιλεία, ἐξυψηρετήσαντες τὸν σκοπὸν αὐτῶν, καὶ πάντων τῶν κακοποιῶν τῆς γῆς ἐξολοθρευθέντων «Ὁ Υἱὸς θέλει παραδώσῃ τὴν Βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ Πατρί,» — διὰ τῆς ἀποδόσεως ταύτης εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, διὰ τὸ ὁποῖον αὕτη ἀρχικῶς προωρίσθη, καθὼς εἶναι γεγραμμένον † (Ματθ. κε' 31-34). «Τότε ἐρεῖ αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς..... Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς Μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου». — τῆς γηνινῆς κληρονομίας. — Α' Κοριν. ιε' 25-28.

Τὸ μῆκος τῆς Ἑβδόμης ταύτης Ἐποχικῆς ἡμέρας, τὸ τοσοῦτον διακεκριμένως σημειούμενον ὑπὸ τῆς ἱστορίας καὶ προφητείας, εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δίδει ἡμῖν τὴν κλεῖδα τοῦ μήκους πασῶν τῶν ἄλλων ἐποχικῶν ἡμερῶν τῆς δημιουργικῆς ἐβδομάδος. Ὁλόκληρος δὲ ἡ περίοδος ἐξ ἑπτὰ φορὰς, ἑπτὰ χιλιάδας ἔτη, ἦτοι τεσσαράκοντα ἑννέα χιλιάδας ἔτη, ὅταν θὰ συμπληρωθῶσι,

† Ἴδε Α' Τόμον σελ. 391. Ε' Τόμον σελ. 581.

θέλει ἀναγάγη, καὶ εἰσαγάγη τὴν μεγάλην πεντηκοστήν, τὴν ὁποίαν ἐσημειώσαμεν ἤδη ὡς ἐξέχουσιν ἐν ταῖς Γραφαῖς * καὶ ὡς δεικνύουσιν μεγάλας κλίμακας ἐν τῷ Θεῷ Σχεδίῳ, τῆς Σαββατιαίας ἡμέρας τοῦ Ἰσραήλ, ἐξικνουμένης εἰς 7X7—49, ὁδηγούσης καὶ εἰσαγούσης, τὴν Πεντηκοστήν, μὲ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς πίστεως τῶν Σαββατιαίων ἐτῶν 7X7—49, εἰσαγόντων τὸ Πεντηκοστόν, ἢ Ἰωβιλαῖον ἔτος, καὶ τοῦ ἀκόμῃ μεγαλητέρου κύκλου τῶν 50X50, σημειοῦντος τὴν Χιλιετηρίδα, ὡς τὸ μέγα Ἰωβιλαῖον τῆς Γῆς. Εὐρίσκομεν δὲ ἤδη τέλος, τὸ Σάββατον ἢ ἑπταήμερον σύστημα, ἐπὶ τινος μεγαλητέρας κλίμακος, ὑπολογίζον τὴν δημιουργίαν τῆς Γῆς, ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς, μέχρι τῆς τελειοποιήσεώς της ὅτι εἶναι 7 φορές 7000 ἔτη, ἴσον πρὸς 49,000 ἔτη, εἰσάγοντα τὴν μεγάλην ἐποχὴν, καθ' ἣν δὲν θέλει ὑπάρχει πλέον κλαυθμός, οὔτε κραυγὴ, οὔτε πόνος, οὔτε δάκρυα, οὔτε θάνατος, διότι τὸ ἔργον τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ, θὰ ἔχῃ τότε συμπληρωθῇ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν γῆν. Δὲν εἶναι παράδοξον, ὅτι ἡ χρονολογία αὕτη, θὰ σημειωθῇ, ὡς χρονολογία Ἰωβιλαίου.

Οἱ ἀγγελικοὶ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ, «ἠλάλαζον ἐκ χαρᾶς» (Ἰώβ η' 7) κατὰ τὴν χαρὰν τῆς δημιουργικῆς ἐβδομάδος τῆς γῆς, καὶ ἀφοῦ παρέστησαν μάρτυρες τῆς βαθμιαίας ἐξελίξεως, τέλος εἶδον τὸν ἄνθρωπον, βασιλεα αὐτῆς, δημιουργηθέντα κατὰ τὴν Θεῖαν εἰκόνα. Κατόπιν ἐπῆλθεν ἡ πτώσις ἐνεκα παρακοῆς, πρὸς ἁμαρτίαν καὶ θάνατον, καὶ ἡ τρομερὰ πείρα τῶν πεπτωκότων ἀγγέλων, οἵτινες δὲν ἐφύλαξαν τὸ πρῶτον αὐτῶν κατοικητήριον, καὶ ἡ ἐγωϊστικὴ καὶ αἱματηρὰ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὸ τὴν Βασιλείαν τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Ἀκολουθῶς ἐπηκολούθησεν ἡ ἀπολύτρωσις, ἡ ἐκλογὴ τοῦ Κεχρισμένου (κεφαλῆς καὶ σώματος) διὰ τῆς θυσίας, καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῆς Μεσσιανικῆς Βασιλείας, μετὰ τῆς θαυμασίας αὐτῆς ἀποκαταστάσεως τῶν πάντων, ὅσα ἐλάλησεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων αὐτοῦ προφητῶν. Οὐδὲν τὸ θαυμαστόν, τῇ ἀληθείᾳ, ἐὰν ἐορτασθῇ Ἰωβιλαῖον ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ γῆς, ὁπότε τὰ διανοητικὰ κτίσματα τοῦ Ἰεχωβά, θέλουσιν ἰδῆ τὰ πλάτη, μήκη, καὶ βάθη, καὶ ὕψη ὅχι μόνον τῆς Ἀγάπης τοῦ Ἰεχωβά, ἀλλὰ καὶ τῆς Δικαιοσύνης, καὶ Σοφίας, καὶ Δυνάμεως αὐτοῦ.

Βεβαίως τὸ Νέον Ἀσμα θὰ ψαλῇ τότε, ὑφ' ὅλων τῶν κτισμάτων τοῦ Θεοῦ, ἐν οὐρανοῖς, καὶ ἐπὶ γῆς, λεγόντων:—

«Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ! Δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ Βασιλεὺς τῶν αἰώνων· Τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, Κύριε, καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὁθεὶς, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουνσι καὶ προδκινῇσου»

* Ἰδὲ Τόμον Β' Κεφ. ΣΤ'.

διν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν».

— 'Αποκ. ιε' 3,4.

«Οὕτω λέγει Κύριος, ὁ ποιήσας τοὺς οὐρανοὺς, Αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁ πλάσας τὴν γῆν, καὶ ποιήσας αὐτήν, "Ὅστις αὐτὸς ἐδέτε-
ρέωσεν αὐτήν, ἔκτισεν αὐτήν οὐχὶ ματαίως, ἀλλ' ἔπλασεν αὐ-
τήν διὰ νὰ κατοικῇται». — 'Ησαΐας με' 18.

«Καὶ πᾶν κτίσμα τὸ ὅποιον εἶναι ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς... καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἃ ἐστί... ἤκουσα λέγοντα: Τῷ
καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ 'Αρνίῳ, ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ
καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» — 'Α-
ποκάλυψις ε' 13.

'Αφοῦ ἐγράψαμεν τὰ ἀνωτέρω, εὔρομεν τὸ ἀκόλουθον, σχε-
τικὸν πρὸς τὸ ζήτημα, προερχόμενον ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ καθ.
Γ. Φρειδερίκου Ράιτ, Δ. Δ. ὑπὸ χρονολογίαν Νοεμβρ. 19, 1902,
ἐπὶ τῆς ἀφηγήσεως τῆς δημιουργίας τῆς Γενέσεως.

Η ΑΦΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ

«Τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως, τὸ ὅποιον πραγματεύε-
ται περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, εἶναι τὸ πλέον ἀξιοθαύμα-
στον ἔγγραφον. Εἶναι θαυμάσιον πρὸ πάντων διὰ τὴν ἐπιτηδειό-
τητα, μεθ' ἧς ἀποφεύγει πᾶσαν δυνατὴν προστριβὴν πρὸς τὰς
ἐπιστημονικὰς ἀνακαλύψεις, καθὼς καὶ διὰ τὰ ἐξαγόμενά της
ἐκ φιλολογικῆς ἀπόψεως. Ὅποταν μετρηται διὰ τῆς ἐπιδράσεως τὴν
ὁποίαν αὐτὴ ἔσχε, δυσκόλως δύναται νὰ παραβληθῇ οἷονδῆποτε
ἄλλο τεχνούργημα φιλολογικὸν πρὸς αὐτήν. Ὁ προφανὴς αὐτῆς
σκοπός, εἶναι ὅπως δυσφημῇ τὴν πολυθεϊαν, καὶ νὰ ἀποδώσῃ
ἔμφρασιν εἰς τὴν ὑπερτάτην ἐνότητα τῆς Θεότητος. Τοῦτο δὲ
τὸ ἐπιτυγχάνει διὰ τῆς ἀρνήσεως τῆς πληθώρας τῶν Θεῶν, γε-
νικῶς καὶ λεπτομερῶς, καὶ διὰ τῆς διαβεβαιώσεως, ὅτι ὑπάρχει
εἰς αἰώνιος Θεός τοῦ 'Ισραήλ, ὅστις ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
γῆν, μετὰ πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς, ἅτινα οἱ εἰδωλολάτραι ἐσυνεί-
θισαν ὅπως λατρεύωσιν.

«Τὸ μεγαλεῖον τοῦ κεφαλαίου τούτου καθορᾶται ἐν τῷ γεγο-
νότι, ὅτι πανταχοῦ, ἐκτὸς τῆς ἐπιρροῆς αὐτῆς, ἡ πολυθεΐα καὶ ἡ
εἰδωλολατρεία κυριαρχοῦσιν. Ἡ ἐνότης τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ λατρεία
αὐτοῦ, ὡς τοῦ Δημιουργοῦ τῶν πάντων, διακρατεῖται μόνον παρ'
ἐκείνων τῶν ἐθνῶν, ἅτινα ἀπεδέχθησαν τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ὡς
ἀληθὲς καὶ Θεῖαν Ἀποκάλυψιν.

ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗΝ

«Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης ἐχρησίμευσεν, ὅπως
ἐξυψώσῃ μᾶλλον, ἢ ὑποτιμήσῃ τὸν θαυμασμὸν ἡμῶν, πρὸς τὸ ἔξο-

χον τοῦτο τμήμα τοῦ μεγάλου βιβλίου τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως. Ἐντὸς τῶν εὐρειῶν αὐτῆς ἐκτάσεων ἐκάστη ἀληθὴς ἀνακάλυψις τῆς ἐπιστήμης, δύναται νὰ εὕρῃ ὑποστήριξιν. Μετὰ τοιαύτης δὲ θαυμαστῆς σοφίας, τὸ γλωσσικὸν ὕφος τοῦ κεφαλαίου τούτου συνετάχθη, πρὸς τὸν σκοπὸν, ὅπως ἀποφευχθῇ πᾶσα συρραξίς μετὰ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, ὥστε ὁ μέγας γεωλόγος καθ. Ἰ. Δάνα τοῦ Κολλεγίου τοῦ Γιάλε ὑπεστήριξε μετὰ μεγάλης ἐμφάσεως τὴν ιδέαν, ὅτι θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐκτιμήσῃ τις ταύτην, εἰ μὴ ἐξ ἀπόψεως τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως.

«Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κεφαλαίου, ἀποκλείεται πᾶσα ἀμφισβητήσιμος ιδέα, σχετικῶς πρὸς τὴν ἡλικίαν τῆς γῆς, καθὼς καὶ περὶ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, διὰ τῆς ἀπλῆς διακηρύξεως, ὅτι ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἐδημιουργήθησαν «ἐν ἀρχῇ», ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης διαβεβαιώσεως, πρὸ πόσου καιροῦ ἡ ἀρχὴ αὕτη ἔλαβε χώραν. Τὸ ὅτι δὲ τὸ ἡλιακὸν σύστημα, ἔσχε ἀρχὴν τινα, ἀποδεικνύεται ὑπὸ τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, μετὰ τοιαύτης σαφηνείας, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ θαρραλεώτερος ὁπαδὸς τῆς ἐξελίξεως δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ἢ διαψευσῇ. Τὸ νεώτερον δόγμα τῆς διατηρήσεως τῆς ἐνεργείας, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων δὲν ὑφίστατο πάντοτε. Ὁ ἥλιος ψύχεται. Ἡ θερμότης αὐτοῦ ταχέως ἐξαπλοῦται, καὶ διασπείρεται ἀνὰ τὸ ἄπειρον διάστημα. Ἐν ὀλίγοις τὸ ἡλιακὸν σύστημα καταρρέει, καὶ εἶναι καθαρώτερον μεσημβρίας, ὅτι ἡ πορεία αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπ' ἄπειρον. Ἀκόμῃ δὲ καὶ αὕτη ἡ ὑπόθεσις τῶν νεφελωμάτων ὑπαινίσσεται ὅτι ἔλαβε χώραν ἀρχὴ τις, καὶ οὐδέποτε μεγαλοφυῖα ἀνθρώπου θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνακαλύψῃ ὥραιότεραν διασάφισιν τοῦ γεγονότος τούτου, ἐκείνης ἥτις εὐρίσκεται εἰς τὰς ἀρχικὰς ταύτας λέξεις τῆς Γραφῆς.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΒΛΑΣΤΗΣΕΩΣ

«Ὁλόκληρον τὸ πρῶτον τοῦτο κεφάλαιον τῆς Γενέσεως, βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς προόδου, ἐν τῇ μεθόδῳ ταύτῃ τῆς Δημιουργίας. Τὸ σύμπαν δὲν ἦχθη εἰς τὴν ὑπαρξιν στιγμιαίως. Δὲν συνεπληρώθη εἰς τὰς ἀρχάς. Εἰς τὰς ἀρχὰς εἶχομεν ἀπλῶς τὰς φυσικὰς δυνάμεις, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μέγα οἰκοδόμημα, ἔδει νὰ ἐξετελεῖτο, διὰ τῆς βαθφαίας ἀναπτύξεως, ἢ ἐὰν τις θὰ προετίμα νὰ εἴπῃ, διὰ μέσου «τῆς ἐξελίξεως». Τοῦτο εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθές, ὅπωςδῆποτε καὶ ἐὰν θὰ ἐξηγηθῇ ἡ λέξις «ἡμέρα» (Ἑβραϊστί Γιόμ). Διατὶ Παντοδύναμος Δημιουργὸς νὰ εἶχεν ἀνάγκην ἕξ ἡμερῶν, ἔστω καὶ ἐὰν ἀκόμῃ αὗται ἦσαν εἰς ἱεσσάρων ὡρῶν διαρκείας; Ἡ ἀπάντησις εἶναι, ὅτι ὁ Δημιουργὸς κατέχει ὄχι μόνον πανίσχυρον δύναμιν, ἀλλὰ καὶ ἄπειρον σοφίαν, καὶ εἶδε καλὸν ὅπως ἐκλέξῃ μέθοδον δημιουργίας, διὰ τῆς ὁποίας νὰ καρποφορῇ πρῶ-

τον ὁ χόρτος, ἔπειτα τὸ ἀστάχυον, καὶ κατόπιν πλήρης σῖτος ἐν τῷ ἀσταχύῳ.

«Τὸ ὅτι δὲ ὑπάρχει Θεῖον σχέδιον ἐξελίξεως * τοῦτο προσ αποδεικνύεται ἐκ τοῦ περιεχομένου, ὁλοκλήρου τούτου τοῦ κεφαλαίου. Ἡ δημιουργία ἤρξατο διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἀπλῶν μορφῶν τῆς ὕλης, καὶ ἐξηκολούθησε διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ἐπ' αὐτῶν, τῶν ἐνεργειῶν ἐκείνων τῆς δυνάμεως καὶ ἐπιδράσεως, αἰτίνες παραγάγον τὸ φῶς. Τὴν παραγωγὴν τοῦ φωτός, ἐπηκολούθησεν, ὁ ἀποχωρισμὸς τῆς ὕλης, ἣτις ἐσχημάτιζε τὴν γῆν, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ διαχώρισις τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ἡ ἀποχώρισις τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ὕδατος, ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ αἰωρουμένου ἐν τῷ ἀέρι. Ἐάν τις δὲ ἤθελε νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἑαυτοῦ κριτικὴν ἐπὶ τῆς λέξεως «στερεώμα» καὶ νὰ ἐπιμένῃ ἐπὶ τῆς ἀπλῆς αὐτῆς φιλολογικῆς σημασίας, ἀπαγορεύεται εἰς αὐτὸν νὰ πράξῃ οὕτως, κωλυόμενον ὑπὸ τῶν ἐπομένων διακηρύξεων (Γέν. α' 20) κατὰ τὰς ὁποίας τὰ πτηνὰ ἐγένοντο, ὅπως ἵπτανται ὑπερᾶνω τῆς γῆς, ἐν τῷ ἀνοικτῷ στερεώματι τῶν οὐρανῶν. Τὸ ἐνδιάμεσον διάστημα, τὸ ὁποῖον διακρατεῖ τὰ ὕδατα ἐν ταῖς νεφέλαις, εἶναι τὸ μέρος ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον τὰ πτηνὰ ἠδύναντο νὰ ἵπτανται.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΒΛΑΣΤΗΣΕΩΣ.

«Κατὰ τὴν τρίτην περίοδον ἡ γῆ ἐκαλύφθη ὑπὸ βλαστήσεως, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν ἀπλουστεράν μορφήν τῆς ζωῆς, ἀλλ' ἣτις, ὅταν ἅπαξ εἰσῆλθεν, ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς καὶ ὁλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν φυτικῶν προϊόντων. Τόσον δὲ περιληπτικὴ εἶναι ἡ γλῶσσα, διὰ τῆς ὁποίας ἡ δημιουργία τῆς φυτικῆς ζωῆς περιγράφεται, ὥστε αὕτη ἐπιτρέπει εὐρεῖαν τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς θεωρίας τῆς αὐτομάτου παραγωγῆς, ἣτις θεωρεῖται συζητεῖται ζωηρότατα ἐν τῇ βιολογίᾳ. Ἐν τῷ φωτὶ ταύτης, πόσον ἀξιοσημεῖωτοι εἶναι αἱ λέξεις, «Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, Ἀς βλαστήσῃ ἡ γῆ χόρτον. καὶ ἐβλάστησεν ἡ γῆ χόρτον».

«Ἡ αὕτη ἀξιοσημεῖωτος μορφή ἐκφράσεως παρατηρεῖται, καὶ εἰς τὰς λέξεις τὰς εἰσαγούσας τὴν πέμπτην ἡμέραν τῆς δημιουργίας, ἔνθα ἀναγινώσκομεν (Γέν. α' 20) «Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, Ἀς γεννήσωσι τὰ ὕδατα ἐν ἀφθονίᾳ, νηκτὰ ἔμψυχα». Καὶ πάλιν ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς ἕκτης ἡμέρας, ἡ ἰδία φράσις εἶναι ἐν χρήσει (Γέν. α' 24). «Ἀς γεννήσῃ ἡ γῆ ζῶα ἔμψυχα, κατὰ τὸ εἶδος αὐτῶν» Ἐάν τις ἤθελεν ἐπιμένῃ, ὅπως ἐξηγήσῃ

* Καθὼς ἀνεφέραμεν ἤδη ἡ θεωρία τῆς Ἐξελίξεως, συγκρούεται μόνον μετὰ τῆς Γραφῆς, μόνον ὡς πρὸς τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου, — καὶ ὅτι ἡ θεωρία αὕτη ὑφίσταται, ἡ εὐρίσκει ὑπερασπιστάς, μόνον ὅπως ἀντεπεξῆλθῃ κατὰ τοῦ σημείου τούτου.

τὴν γλῶσσαν ταύτην, συμφώνως πρὸς τὸ ἀπλοῦν αὐτῆς γράμμα, θὰ ἐξήγαγεν πόρισμά τι, μὴ ἀποδεκτόν, οὔτε ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης, οὔτε ὑπὸ τῆς θεολογίας.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ

«Ἐρχόμενοι ἤδη εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου, παρατηροῦμεν διάφορόν τινα ἔκφρασιν χρησιμοποιουμένην, καθ' ἣν ὁ Θεὸς ἀναφέρεται ὡς δημιουργήσας τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν ἑαυτοῦ εἰκόνα, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτόν τὴν πνοὴν τῆς ζωῆς. Κατὰ πόσον διὰ τούτου θὰ δυνηθῶμεν νὰ γνωρίσωμεν τὸν τροπὸν τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου, δὲν παρίσταται οὐδεμία ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα. Ἡ ἔκφρασις ὅμως πρεπόντως ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ὑπέροχον ἀξίαν, ἣτις χαρακτηρίζει τὸν ἄνθρωπον, συγκρινόμενον πρὸς τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωϊκῆς κτίσεως. Τὰ πλέον ἀξιοπαρατήρητα χαρακτηριστικά τοῦ ἀνθρώπου, καταφαίνονται ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τῆς ἐνάρξεως τοῦ σταδίου του. Ὅχι μόνον δέ περιγράφεται ὁ ἄνθρωπος, ὡς δημιουργηθεὶς κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ὡς προικισθεὶς διὰ προσόντων, ὅπως ἐξουσιάξῃ ἐπὶ τῶν ζώων τοῦ ἀγροῦ, καὶ ὅπως κατέχῃ τὸ χάρισμα τῆς γλώσσης, διὰ τῆς ὁποίας νὰ δύναται νὰ ἀπονέμῃ αὐτοῖς ὀνόματα. Προσέτι, οὗτος εἶναι ὃν τι ἐλευθέρως θελήσεως, γνωρίζων τὴν διαφορὰν τὴν ὑφισταμένην μεταξὺ καλοῦ καὶ κακοῦ — ἐν ὀλίγοις δέ, κατέχει ἡθικὴν φύσιν, ἣτις κατατάσσει αὐτόν εἰς ἰδιαιτέραν τάξιν.

«Τὸ ὅτι δὲ πολλὰ πράγματα θὰ ἠδύναντο νὰ ἐλέγοντο ἡμῖν περὶ τῆς δημιουργίας, χωρὶς νὰ ἐνυπάρχῃ τι τὸ ἀνόητον καὶ φανταστικόν, καὶ ὅτι ἐλέχθησαν τόσον ὀλίγα, ὅπως ἀποφευχθῇ πᾶσα δυσκολία, ὅπως συναρμολογηθῇ αὕτη πρὸς τὴν νεωτέραν ἐπιστήμην, τοῦτο εἶναι ἡ σαφεστέρα ἀπόδειξις, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν, ὅτι αὕτη ἐγράφη κατὰ Θεῖαν ἀποκάλυψιν. Οὔτε καὶ αὐτὸς ὁ Μίλτων, μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς μαθήσεως, καὶ τοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ πλεονεκτήματος τῆς διηγήσεως ταύτης, ἠδυνήθη, νὰ χαλιναγωγῇ τὴν φαντασίαν του, ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ διακωμωδῇ ὁλόκληρον τὴν ἑαυτοῦ θεωρίαν περὶ τῆς δημιουργίας τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου. Τὶ ἄλλο λοιπὸν ἦτο, εἰμὴ ἡ χεὶρ τῆς ἐμπνεύσεως ἣτις διηύθυνε καὶ καθωδήγησε τὸν συγγραφέα τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς Γενέσεως;

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗ, ΔΕΝ ΕΞΕΛΙΧΘΗ.

«Υφίσταται μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τοῦ σχήματος καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοῦ ἐγκεφάλου τῶν κατωτέρων μελῶν τῆς τάξεως τῶν «ἄρχετύπων».

«Φυσιολογικῶς καὶ ψυχολογικῶς ὁ ἄνθρωπος διαφέρει λίαν

εὐρέως, τῶν κατωτέρων μελῶν τῆς τάξεώς του. Οὗτος κατέχει τὴν δύναμιν τῆς διὰ γραμμάτων ὁμιλίας. Δύναται νὰ κατατάξῃ, καὶ νὰ ἐκφέρῃ τὰς σκέψεις του διὰ προτάσεων, τὰς ὁποίας δύναται ἐπίσης νὰ παραστήσῃ δι' ἰδιατέρων σημείων ἐπὶ τοῦ χάρτου, ἢ ἐπὶ τινος ἄλλης οὐσίας. Ὁ ἄνθρωπος κατέχει «μουσικὸν οὖς», τὸ ὁποῖον τὸ ζῶον στερεῖται, ὅπερ συνεπάγεται λεπτοτέραν τινὰ πλοκὴν τῶν ἀκουστικῶν ὀργάνων, θαυμασιωτέρου τινός χαρακτῆρος. Μεταξὺ τῶν ἡθικῶν αὐτοῦ ἰδιοτήτων, ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ, ἡ ἢ δύναμις εἰς τὸ ἐξάγειν συμπεράσματα εἶναι τὰ μάλιστα ἀξιοσημεῖωτος, ὁπότεν αὕτη συμπαράβάλλεται, πρὸς τὰς διανοητικὰς δυνάμεις τῆς ζωϊκῆς κτίσεως.

«Εἰς τὸ μέγα αὐτοῦ ἔργον «Διανοητικὴ ἐξέλιξις» ὁ Ρωμάνης νομίζει, ὅτι ἀνεῦρε παρὰ τοῖς κατωτέροις ζώοις, πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς διανοητικῆς ἱκανότητος τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ταῦτα εἶναι τόσον στοιχειώδη, ὥστε ἐγκαταλείπουσιν τὸ μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ζώου χάσμα, σχεδὸν τόσον μέγα, ὅσον ἦτο καὶ πρότερον. Διὰ τῆς περισυλλογῆς πασῶν τῶν ἐκδηλώσεων τῆς νοημοσύνης παρὰ τοῖς ζώοις, ἀνεῦρεν, ὅτι πᾶσαι αὗται ὁμοῦ, ἀποτελοῦσιν τόσην νοημοσύνην, οἷαν θὰ εἶχε παιδίον τι ἡλικίας 15 μηνῶν. Ἡ νοημοσύνη ὅμως αὕτη, δὲν εἶναι ἐνὸς εἴδους, διότι ἐν εἶδος αὐξάνει κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην, καὶ ἄλλο κατ' ἄλλην.....

Η ΛΟΓΙΚΗ, ΑΝΤΙΘΕΤΟΣ ΤΟΥ ΟΡΜΕΜΦΥΤΟΥ.

«Καίτοι ἡ ὕσφρησις τοῦ κυνὸς εἶναι ὀξεῖα, οὐδόλως ὅμως ὑποβοηθεῖ αὐτόν, ὅπως ἐκμάθῃ τὴν γεωλογίαν. Ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ ὀξύτης τῆς ὁράσεως τοῦ ἀετοῦ, θὰ παρεῖχεν αὐτῷ βοήθειάν τινα, ὅπως σπουδάσῃ τὴν ἀστρονομίαν. Εἰς μάτην θὰ περιηγέ τις κύνα τινα, ἀνὰ τὸν κόσμον, ὅπως μάθῃ τὴν ἔκτασιν τοῦ παγωμένου περιβλήματος, κατὰ τὴν κατεψυγμένην περίοδον, διότι δὲν κατέχει διανοητικὰς δυνάμεις, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἡδύνατο νὰ συσχετίσῃ τοὺς χάλικας τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, πρὸς τὰ συγγενῆ αὐτῶν κοιτάσματα ἐν Καναδᾷ, ἢ τοὺς ἀποκοπέντας βράχους τῶν πεδιάδων τῆς Ρωσσίας, πρὸς τὰ Σκανδιναβικὰ ὄρη, ἐκ τῶν στρωμάτων, τῶν ὁποίων οὔτοι ἀπεσπάρθησαν ὑπὸ τῶν κινητῶν πάγων. Τοιαῦτα συμπεράσματα εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου πέραν τῆς ἱκανότητος τοῦ κυνός.....

Η ΠΡΟΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΑΙΣΘΗΜΑ ΙΚΑΝΟΤΗΣ.

«Εἰς οὐδὲν ἄλλο ἢ ὑπεροχὴ αὕτη τοῦ ἀνθρωπίνου νοὸς καταφαίνεται, θαυμασιωτέρα ὅσον ἐν τῇ ἱκανότητι αὐτοῦ, ὅπως ἀποκτήσῃ θρησκευτικὰς ιδέας διὰ μέσου τῆς φιλολογίας. Ὑπάρχουσι πραγματικῶς, θαυμάσιοι ἐκθέσεις πεπαιδευμένων χοίρων, οἵτι-

νες κατά τινα τρόπον δύνανται νὰ διδαχθῶσιν, ὅπως ἐκλέγωσιν μερικὰ γράμματα, καὶ προφέρωσιν ἀπλᾶς τινὰς φράσεις. Οὐδὲν ὅμως ζῶον δύναται νὰ ἐκπαιδευθῇ, ὅπως συνεννοῖται διανοητικῶς. Ἀλλὰ ἄς μὴ λησμονήσωμεν καὶ τὸν ψιπτακόν, τοῦ ὁποίου οἱ λόγοι εἶναι ἀπλῇ ἐπανάληψις ἤχων, ἀκατανοήτων ἄλλως τε εἰς αὐτόν. Πολὺ δὲ ὀλιγώτερον, ζῶόν τι δύναται νὰ διδαχθῇ, ὅπως ἀναγινώσκῃ, ἢ νὰ ἀκροασθῇ διανοητικῶς ρητορικόν τινὰ λόγον, ἢ κήρυγμα.

«Ἐξ ἄλλου δὲ ἡ Γραφή, ἣτις εἶναι βιβλίον, ποικίλου φιλολογίας, περιέχουσα τὰς μεγαλοπρεπεστέρας ποιητικὰς πτήσεις, ὡς ἐπίσης καὶ ρητορικάς, τῶν ὧν ποτὲ ἐγράφησαν καὶ παρουσιάζουσα τὰς ὑπερτάτας περὶ Θεοῦ καὶ μελλούσης ζωῆς θεωρίας, αιτινες ποτὲ συνεζητήθησαν, μετεφράσθη ἤδη εἰς πᾶσαν γλῶσσαν ὑπὸ τὸν οὐρανόν, καὶ ἀνεῦρεν εἰς τὰς γλῶσσας ταύτας τὰς καταλήλους ἐκφράσεις τοῦ λόγου, διὰ τῶν ὁποίων αὕτη νὰ δύναται ἀποτελεσματικῶς νὰ παρουσιάξῃ τὰς ιδέας της.....

«Ὅποταν λοιπὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξετάζεται, ἐκ τῆς ἀνωτέρας διανοητικῆς ἀπόψεως, τότε τὸ ἐνιαῖον τοῦ ἀνθρώπου, τὸ μοναδικὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ζωϊκῇ δημιουργίᾳ, καλῶς καθορᾶται. Διανοητικῶς, οὗτος παρίσταται ἢ καθορίζεται ὑπὸ τοῦ ἑαυτοῦ του. Τὸ ἐπιστημονικὸν ὄνομα τοῦ γένους εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος ἀνήκει εἶναι «χόμο» ἀλλὰ τὸ εἶδος εἶναι «οἰκογενειακὴ σοφία» ὅπερ σημαίνει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνθρώπινός τις σκελετός, ἢ σῶμα, μετὰ ἀνθρωπίνης σοφίας προσηρμοσμένης ἐπ' αὐτοῦ.

«Ὁ ,Ἀλφρέδος Ρῶσσελλ Βαλλᾶς, ὅστις ἀνεκάλυψε, ἀνεξαρτήτως, τὴν ἀρχὴν τῆς ζωϊκῆς ἐκλογῆς, καὶ τὴν ἐδημοσίευσεν, καθ' ὃν χρόνον ἔζη ὁ Δαρβῖνος, ἀνέφερε διαφόρους φυσικοὺς χαρακτῆρας ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, οἵτινες δὲν ἐπήγασαν διὰ τῆς φυσικῆς ἐκλογῆς μόνον, ἀλλ' οἵτινες ἀκαταμαχῆτως ἔχουσιν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐξ ἀνωτέρας τινὸς διευθυνούσης δυνάμεως.

ΕΝΔΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

«Μεταξὺ τῶν ἄλλων, οὗτος ἀναφέρει τὴν παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ παρατηρουμένην ἔλλειψιν φυσικοῦ τινος προστατευτικοῦ ἐνδύματος. Ὁ ἄνθρωπος μόνον ἐκ πάντων τῶν ζώων, φέρει ἔνδυμα. Ὑφαίνει τοὺς ἱστοὺς τῶν φυτῶν, καὶ κατασκευάζει σκεπάσματα, ἢ στερεῖ ἄλλα ζῶα ἐκ τῶν δερμάτων των καὶ μεταχειρίζεται ταῦτα, ὅπως ρίπτῃ ταῦτα ἐπὶ τῶν γυμνῶν νώτων του, προφυλάσσων αὐτὰ οὕτως, ἐκ τῆς δριμύτητος τοῦ καιροῦ. Τὰ πτηνὰ ἔχουσι πτερὰ, τὰ πρόβατα τὸ ἔριόν των, τὰ δὲ ἄλλα ζῶα ἔχουσι θαυμασίους δορὰς διὰ τὴν προστασίαν αὐτῶν. Μόνον ὁ ἄνθρωπος στερεῖται τοιαύτης τινὸς προστασίας, ἐκτός, καθόσον δύναται νὰ ἐπιζύχῃ ταύτην διὰ τῆς χρήσεως τῆς νοημοσύνης του. Ἐὰν δὲν στα-

θῶμεν διὰ νὰ σκεφθῶμεν περὶ τούτου, δυσκόλως θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅποια νοημοσύνη ἐμπεριέχεται εἰς τὰς προσπαθείας τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως προμηθεύσῃ τὸ ἔνδυμά του. Ἀκόμη καὶ εἰς τόσον ἀπλοῦν ζήτημα, ὅσον τοῦτο, νὰ προμηθευθῇ δηλαδή τὸ δέριμα ἄλλου ζώου, ὡς ἔνδυμα, εἶναι ἡναγκασμένος, προκαταρκτικῶς νὰ γείνῃ ἐφευρέτης ἐργαλείων. Οὐδὲν ζῶον ἀκόμη ἐξεδάρι, ἄνευ τῆς χρήσεως εἰδους τινὸς μαχαίρας.

«Τοῦτο μᾶς δίδει καλλιτέραν ἀποψιν, ὅπως καθορίσωμεν καλλίτερον τὸν ἄνθρωπον, ὥς ζῶον χρησιμοποιοῦν ἐργαλεῖα. Ἡ πλησιεστέρα προσέγγις ζῶων χρησιμοποιούντων ἐργαλεῖα παρατηρεῖται καὶ εἰς τοὺς ἐλέφαντας καὶ τοὺς πιθήκους. Ὁ ἐλέφας εἶναι γνωστόν ὅτι δύναται νὰ ἀρπάσῃ ψήκτραν διὰ τῆς προβοσκίδος του, καὶ διὰ τῆς ἐπιμηκύνσεως ταύτης νὰ ἀπομάξῃ μέρη τοῦ σώματος, ἀποσπέλαστα εἰς αὐτὸν κατ' ἄλλον τρόπον. Ὁ πίθηκος εἶναι γνωστόν ὅτι δύναται χάριν περιεργείας νὰ μεταχειρισθῇ ἐργαλεῖόν τι, ὅπως ἀνοίξῃ μίαν θύραν οὐδὲν ὅμως ζῶον εἶναι ποτὲ γνωστόν ὅτι κατεσκεύασε ἐργαλεῖον. Διότι δὲν ὑπάρχει φυλὴ ἀνθρώπων, τόσον ταπεινὴ εἰς τὴν νοημοσύνην, ἥτις νὰ μὴ κατεσκεύασε τὰ περιεργότερα καὶ περιπλοκώτερα ἐργαλεῖα.

«Τὰ μονόξυλα σκάφη τῶν ἀγρίων ἐκείνων φυλῶν, εἶναι μετὰ περισσῆς νοημοσύνης κατεσκευασμένα, καὶ τελείως κατάλληλα διὰ τὰς ἀνάγκας αὐτῶν. Ἡ κατασκευὴ τοῦ ἐκ πυρίτου λίθου ἐργαλείου, συνεπάγεται τὴν κατάστροψιν πολυμηχάνου σχεδίου, καὶ τὴν ἐξάσκησιν μεγάλης ἐπιτηδειότητος διὰ τὴν ἀποκοπὴν. Αἱ πληρεῖς εὐφυΐας μέθοδοι, διὰ τῶν ὁποίων τὰ ἄγρια ἔθνη προμηθεύονται τὸ πῦρ κατὰ βούλησιν, καὶ διὰ τῆς τριβῆς, θὰ ἐξέπλησσουν τὸν πεπολιτισμένον ἄνθρωπον. Ἐνῶ ἡ χρῆσις τοῦ τόξου καὶ τῆς σφενδόνης, ἀποδεικνύει ἐφευρετικὴν ἱκανότητα ἀνωτάτης τάξεως, πρὸς τὴν ὁποίαν ἡ ζωϊκὴ κτίσις οὐδὲν ἔχει νὰ συγκρίνῃ.

Η ΠΡΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗΝ ΙΚΑΝΟΤΗΣ.

«Ὁ Βαλλᾶς προσέτι, προσάγει τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν ὡς μὴ δυναμένην νὰ παραχθῇ διὰ τῆς φυσικῆς ἐκλογῆς. Οἱ πίθηκοι δὲν ἔχουσι μουσικὴν ἱκανότητα εἰς τὰς ψυχὰς των, ἀλλ' οὔτε καὶ μουσικὴν ἱκανότητα εἰς τὰ φωνητικὰ αὐτῶν ὄργανα, ἐνῶ αἱ κατώτεροι φυλαὶ τῶν ἀνθρώπων κατέχουσιν ἀμφότερα. Τὰ «λαϊκὰ ἄσματα» εἶναι αἱ πηγαὶ ἐκ τῶν ὁποίων οἱ μεγάλοι μουσικοὶ ἡμῶν συνθέται λαμβάνουσι τὰ θέματά των. Ὁ ἐσχάτως ἀποθανὼν Θεόδωρος Σίγουαρδ, σχολιάζων ἄσματα ἀποικίας τινὸς μαύρων, τὰ ὁποῖα καὶ ἀντέγραψε, λέγει ὅτι ἐν τῇ ἁρμονίᾳ καὶ τῇ μουσικῇ αὐτῶν κλίμακι, συμφωνοῦσι κατὰ πάντα πρὸς τοὺς ἐπιστημονικοὺς κανόνας τῆς μουσικῆς συνθέσεως. Καίτοι δὲ ἡ μουσικὴ αὕτη ἱκανότης συντείνει μεγάλως εἰς τὴν τελείαν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου,

δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι ἀποβαίνει πρὸς ὠφέλειαν ζω-
ου τινός εἰς τὸ κατώτερον στάδιον τῆς ἀναπτύξεως, εἰς τὸ ὁποί-
ον εὐρίσκομεν τὸν οὐραγοτάγγον.

«Πάλιν, τὸ σχῆμα τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου, εἶναι ἐκτός πά-
σης ἀναλογίας πρὸς τὰς διανοητικὰς ἀνάγκας τῆς ἀνωτέρας
ζωϊκῆς δημιουργίας, ἥτις εἶναι κατωτέρα τοῦ ἀνθρώπου, ἥθελεν
εἶσθαι ἐμπόδιον μᾶλλον παρὰ βοήθεια. Καὶ τὰ δύο ἐπομένως ἀ-
νεφάνησαν ταῦτοχρόνως, πρὸς τὸν σκοπόν, ἵνα παραστῇ πλεονέ-
κτημά τι, τὸ ὁποῖον ἡ φυσικὴ ἐκλογή θὰ ἠδύνατο νὰ κατέχη καὶ
διατηρῇ καὶ ἀναπτύσσει.....

«Εἶναι δύσκολον νὰ ἴδῃ τις, ὁποῖα ὠφέλεια θὰ ἦτο εἰς ἓνα
οὐραγοτάγγον, τὸ νὰ ἔχῃ τὸν ἀντίχειρα τοῦ ὀπισθίου μέλους με-
ταβεβλημένον εἰς μέγαν δάκτυλον, ὁπότε δὲν θὰ ἐχρησίμευε
πλέον νὰ ἀρπάζῃ διὰ τούτου τὰ ἀντικείμενα, ἀλλὰ θὰ ἐχρησί-
μευεν ὅπως περιπατῇ ὀρθίως. Εἶναι δύσκολον νὰ ἴδῃ τις, ὁποῖα
ὠφέλεια θὰ ἐπήρχετο εἰς ἓνα οὐραγοτάγγον, ἐὰν εἶχε τοὺς ἐμ-
προσθίους πόδας βραχυτέρους, ὥς ἐὰν ἦσαν οὔτοι μεταμειορρω-
μένοι εἰς βραχιόνας ἀνθρώπου. Εἶναι δύσκολον ἐπίσης νὰ ἰδω-
μεν, ὁποῖα ὠφέλεια θὰ προσεγίνετο εἰς τὸν οὐραγοτάγγον, ἐὰν
οὗτος ὑφίστατο μεταλλαγὴν τινα εἰς τὸ ἰσχύον, καὶ εἰς τὸν αὐ-
χέναν, τὸ ὁποῖον θὰ τὸν ἠμπόδιζε νὰ βαδίζῃ διὰ τῶν τεσσάρων
ποδῶν, καὶ θὰ τὸν ἠνάγκαζε νὰ βαδίζῃ μὲ τὰς δύο κνήμας καὶ
εἰς εὐθείαν στάσιν.

«Καθ' ὅλας ταύτας τὰς ἐπόψεις δυσκολία ἡμῶν πρὸς κατα-
νόησιν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ φυσικὴν ἐκλογὴν αὐξάν-
ει, ἐὰν ἀναγκασθῶμεν νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη ὑπῆρξεν
ἔργον βαθμιαῖον, καὶ ὅτι αἱ μεταλλαγαὶ αὗται, αἱ ὁδηγοῦσαι
πρὸς τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρωπίνου ὁργανισμοῦ ἤρξαντο κατ'
ἀνεπαίσθητόν τινα βαθμόν, διότι τοιαῦται ἀνεπαίσθητοι ἐναρ-
κτήριοι μεταλλαγαί, οὐδεμίαν θὰ ἐπέφερον ὠφέλειαν. Διὰ νὰ
ἀπέβαινον αὗται λυσιτελεῖς, ἔπρεπε νὰ ᾧσι μεγάλοι, αἱ δὲ διανοη-
τικαὶ καὶ φυσικαὶ μεταλλαγαὶ ἔπρεπε νὰ ᾧσι συνδεδεμέναι ἐν
ἁρμονίᾳ μετὰ τινος νόμου, προκαθεστηκυίας τινός ἀρχῆς.

«Τὸ μυστήριον τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀνθρώπου, κατ' οὐδὲν ἡλαττώ-
θη ἐκ τῆς Δαρβινείου ὑποθέσεως, ἢ ὑπὸ οἰουδήποτε ἄλλου φω-
τός, τὸ ὁποῖον αἱ περὶ ἐξελίξεως θεωρίαι θὰ ἐπέχυνον ἐπὶ τοῦ
ζητήματος. Γεωλογικῶς εἶναι παραδεδεγμένον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος
εἶναι τὸ τελευταῖον ἐκ τῶν εἰδῶν, ἅτινα προσετέθησαν εἰς τὸν
πληθυσμὸν τῆς γῆς, ἐνῶ ἠθικῶς, οὗτος ὑπερέχει πάντων τῶν
κατωτέρων ζώων, τόσον ὥστε οὗτος ἔχει δι' αὐτόν ἀκριβῶς τὸν
λόγον ἐὰν ὄχι δι' ἄλλον ταξινομηθῇ ὑφ' ἑαυτοῦ. Τὸ μυστήριον
εἶναι πῶς ὁ ἄνθρωπος ἀφίκετο εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ὑπερτάτου
τούτου βαθμοῦ τῆς διανοητικῆς δυνάμεως, μετὰ σωματικοῦ σκε-
λετοῦ καὶ μετὰ φυσιολογικῆς συνθέσεως, τοσούτων τελείως κα-
ταλλήλων διὰ τὴν ἐξάσκησιν αὐτῆς. Ἐκεῖνοι οἵτινες λέγουσιν,
ὅτι οὗτος ἐξῆλθεν κατὰ τινα τρόπον ἐκ τῶν κατωτέρων τάξεων
τῶν διανοητικῶν ὄντων, θέλουσι συναντήσῃ φιλοσοφικῶς δυσκο-
λίας, δεκαπλασίως μεγαλειτέρας, παρὰ ἐκεῖνοι οἵτινες ἀποδέχον-
ται τὴν ἀπλὴν διακήρυξιν τῆς Γραφῆς, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώ-
που, εἶναι ἡ θεία πνοή, αὕτη αὕτη ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ».